

SEMĂNĂTORUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUPRINSUL

V. Alecsandri. — Trei scrisori inedite.

Ion Borcia. — In vraja nopții — Odă.

P. Dulfu. — Lupii în vatră (fragment).

Caton Theodorian. — Isădia (schiță)

Oreste. — De ce te arăți? (poezie).

C. Carp. — Către soare (poezie).

Mișcarea Culturală din țară și străinătate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Strada Răureanu, No. 3

BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

In țară. 10 lei

In străinătate 12 „

Abonamentele se fac numai prin mandat
poștal, pe 3, 6 sau 12 luni.

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ

COLABORATORI : I. Adam., N. N. Beldiceanu., I. Borcia., I. Boteni., C. Carp., D. N. Ciotori., Al. Doinaru., N. Dunăreanu., Elena Farago., G. Gane., A. Herz., G. Lazăr., G. M. Murgoci., G. Murnu., D. Nanu., C. Osiceanu., P. Papahagi., Ecaterina Pitiș., St. Pop., A. Popovici-Bănățeanu., Em. Protopescu., I. Răducanu., Radu Rosetti. L. Russu., C. Sandu-Aldea., I. Scurtu., Artur Stavri., C. Teodorescu., Caton Theodorian., G. Tutoveanu., ș. a.

TREI SCRISORI INEDITE ALE LUI VASILE ALECSANDRI

Publicăm trei scrisori inedite ale lui Vasile Alecsandri adresate în 1878 și 1885 bunicului și tatălui tânărului nostru colaborator, d. A. Herz.

Cele d'întăiu două, d-lui A. de Herz, care eră președintele consiliului de Administrație al Căilor ferate române și cea de a treia d-lui Edgar de Herz, care în 1888 a tradus în limba germană «*Fântâna Blanduziei*»: (Am Blandusischen Quell Wien 1885).

I.

Mircești, 22 Octombrie 1878.

Domnule Baron,

Ingăduie-mi să-ți vorbesc o clipă despre soarta șefilor ce s'au perindat la stațiunea din Mircești. Acești nenorociți au fost mutați totdeauna la începutul iernei, după ce-au fost lăsați să-și facă proviziunea de legume și alte lucruri trebuincioase pentru tot sezonul vremei urite.

Această soartă nenorocită-amenință tot așa și pe actualul șef de stație, d-l Stanislaw Weiss. Amenințat de odată să fie mutat la Roman este silit să vândă tot ce are pe jumătate preț, ceiace ar însemna pentru el un fel de ruină.

N'ar putea Administrațiunea Căilor Ferate să facă ceva în folosul lui, o excepție, și să-l lase la Mircești până în primăvară?

Un cuvânt al d-tale ar fi de mare înrăurire în hotărîrea ce-ar luă-o administrația și în urma rugămintei d-lui Weiss îmi iau libertatea să-l pun sub ocrotirea d-tale.

Dacă prețuești binecuvântările, ai un minunat prilej de a le avea pe acelea ale recomandatului meu. În orice caz te rog să mă ierți de supărarea ce ți-o fac și primește încredințarea celei mai distinse considerațiuni.

V. Alecsandri.

Mii de complimente respectuoase d-nei de Herz.

Textul original :

Mircești, 22 Oct. 1878.

Monsieur le Baron,

Permettez-moi de vous entretenir un instant du sort des chefs qui se sont succédés, à la station de Mircești. Ces malheureux ont été permutés toujours au commencement de l'hiver, après qu'on les a laissé faire leurs provisions de légumes et autres objets indispensables pour toute la saison du mauvais temps. Ce sort malencontreuz menace également le chef de station actuel, Mr. Stanislaw Weiss. Menacé tout à coup d'être transferé à Roman, il se voit obligé de se defaire de tout ce qu'il possède à moitié prix ce qui constituerait pour lui une quassi-ruine. L'Administration des Chemins de fer ne pourrait-elle pas faire une exception en sa faveur et le laisser à Mircești jusqu'au printemps?

Un mot de vous, Monsieur le Baron, serait d'un grand poids dans la décision de l'Administration et à la prière de M-r Weiss, je prends la liberté de le placer sous votre protection.

Si vous tenez à des bénédictions, vous avez une excelente occasion de vous attirer celles de mon recommandé.

En tout cas, veuillez je vous prie M-r le Baron excuser mon importunité et agréer l'assurance de ma considération la plus distinguée.

V. Alecsandri.

Mille compliments respectueux à madame la Baronne de Herz.

II.

Dragă Iancule,

Iată o mică afacere pe care ai putea-o urni. Un tânăr român anume Ion Ștefănescu, telegrafist, dorește să intre în serviciul Căilor ferate. În acest scop și-a trimes actele la București, unde trebuie să fie aruncate în cine știe ce colț... după obiceiul țării.

Și așa tânărul stă cu brațele încrucișate și n'are nici o nădejde de nicăeri.

N'ai avea bunătatea să scrii baronului de Herz, pentru a-i recomanda pe acest pacient și a-l ruga să ia o hotărîre oarecare, cu privire la dânsul? Deocamdată toată ambiția lui Ștefănescu e să fie recunoscut de administrație ca elev aspirant. Nu-i vr'un lucru mare, dar trebuie, în orice caz, să vrea și cei mari.

Aștept cu nerăbdare volumul despre emigrațiunea pasărilor. Dacă opera aceasta va fi scrisă în genul «Spiriului dobitoacelor» de Thousseret, ea va fi o adevărată mană pentru mine.

În sfârșit zăpada s'a hotărît să cadă..... vine iarna... și ce mai iarnă, Doamne! Rămâi cu bine, căci tocmai acum vreau să pun lemne pe foc.

Te îmbrățișază
V. Alecsandri.

Textul original :

Mircești 26 Nov. 1878.

Mon cher Jean

Voici une petite affaire a la quelle tu pourrais donner un coup d'épaule. Un jeune roumain, du nom de *Ioan Ștefănescu*, élève télégraphiste aspire à entrer au service de la ligne de nos chemins de fer. Dans ce but il a envoyé ses attestats à Bukarest ou ils doivent être jettés dans quelque coin... selon l'usage du pays.

En attendant le jeune homme reste les bras croisés et ne voit rien venir.

Te serait-il désagréable d'écrire un mot au Baron de Herz pour lui recommander le patient et le prier de prendre une décision quelconque a son égard? Toute l'ambition de Ștefănescu consiste pour le moment a être reconnu par l'administration comme *Elève aspirant*. Ce n'est pas grand chose mais encore faut-il que les gros bonnets le veuillent bien.

J'attends avec impatience le volume sur l'émigration des oiseaux. Pour peu que cet ouvrage soit écrit dans le genre de *l'Esprit des bêtes* de Thousseret, ce sera une vroeie pature pour moi.

La neige a enfin pris la décision de tomber... C'est l'hiver... bien l'hiver, hélas! Adieu je vois mettre du bois dans le poêle.

Je t'embrasse.
V. Alecsandri.

(Această scrisoare a fost trimisă d-lui de Herz de către Ioan Alecsandri însoțită pe una din pagini de câteva rânduri ale sale).

III.

Dragă Doamnă de Herz,

Cunoștințele de limbă românească și talentul poetic pe care l'ați pus în traducerea piesei mele, «Fântâna Blanduziei», îmi impun datoria de a vă autoriza să reprezentați opera noastră pe toate scenele germane.

Asociindu-mă la dorința d-voastră, vă rog, dragă doamnă de Herz să primiți asigurarea considerațiunii mele distinse.

V. Alecsandri.

(Scrisoare cu marginile în doliu).

Bucarest 6/18 Fevr. 1885.

Cher Monsieur de Herz,

Vos connaissances de la langue roumaine ainsi que le talent de poète que vous avez deployé dans votre traduction de ma pièce: *Fontăna Bladuziei*, m'imposent le devoir de vous accorder l'autorisation de faire représenter notre oeuvre commune sur toutes les scènes allemandes.

En m'associant à votre désir, cher monsieur de Herz, je vous prie d'agréer l'assurance de ma consideration très distinguée.

V. Alecsandri.

In vraja nopții.

După Eichendorff.

*E-un freamăt și-un svon în grădină,
De parcă pornesc acum
Din pustia, neagra ruină
Străvechii eroi la drum.*

*În vraje de umbre și șoapte,
Sub crângile mirtului
Ce vrei, o tainică noapte,
Ca'n vis aiurând, să-mi spui?*

*Din cer îmi zâmbesc mii de stele
Cu dragoste-aprinsă'n priviri
Și toate șoptesc în de ele
De vecinice dulci fericiri.*

O D Ă.

In metru antic.

După H. Klein.

*Noaptea trândafiri mi-am cules odată,
Dulci miresme-aveau ca nealtădată.
Dar din crângi au prins tremurând să plouă
Picuri de rouă.*

*Și mai dulci miresme decât acele
Am cules pe buzele dragei mele...
Dar și geana ei tremură deodată
Inrouată.*

Trad. de I. Borcia.

DIN „LUPII 'N VATRA“¹⁾

Actul II

Scena IV

Ion Moraru și Leanca Văduva

Ion (vine din dreapta privind pe cer) Soarele-i în nămiez... și cumătra Safta... cu prânzul dumneaei... nu se arată de fel!... De dimineață pân' acuma, trăsei mereu la brazde, cu plugul, colea nu departe... Abia mai văd, de foame! (urcă spre fund și cată 'ntre culisele din dreapta). S'ar putea oare să nu vie, cu bunătățile ce mi-a făgăduit?... Aș !... trebuie să vie !... (zîmbind). Nu știu eu cu cine am a face?... (Nerăbdător). Dar... de ce 'ntârzie așa de mult ?...

(Caută din nou spre sat).

Leanca (venind din stânga). Pe badea Marin nu-l zării nici în partea asta... În schimb., iată-l pe Ion !... Ce-o fi cătând oare dumnealui pe aici prin potecile mele!... Nu cumva fermecele babei Chiva ar fi și început să-și arate puterea?... Mai știi minune?...

Ion (dând cu ochii de Leanca). Iacă, mă!... pieci drace !... Pe cine aștept eu și cine-mi iese 'n cale !... Ia să mă fac că n'o văd, și s'o șterg p'aci 'ncoala...

(Pune capu 'n pământ și pleacă spre dreapta).

Leanca (în parte). Aș !... ți-ai găsit !... Nici că se uită la mine !... (cu ironie ținându-i calea). Bună ziua, pușorule !...

Ion (în parte). Ia slăbește-mă cu dragostea, cucuvaio!!... (se dă la o parte și vrea să treacă 'nainte).

Leanca. Nu mă cunoști, hai?... E mult, ce-i drept, de când nu ne-am văzut. (Îl oprește 'n loc).

Ion (ridicându-și ochii spre ea). A !... dumneata ești?

Leanca. Eu, drăguțele!... Nu te-așteptai să mă 'ntâlnești, așa-i?... Așteptai pe altcineva, se 'nțelege.

Ion. Da !... vezi cum ghiciși ?...

¹⁾ Operetă poporană în 3 acte; inedită.

Leanca (uitându-se (întă 'n ochii lui). I'ascultă, măi creștinule!... ce ți-am făcut eu, de m'ai dat încolo, ca pe-o cârpă netrebnică ?...

Ion. Zic eu că mi-ai făcut ceva?...

Leanca. Apoi atunci ?... Ți-a făcut *cu ulcica*, pe semne, Safta lui Marin!... nu-i așa ?...

Ion. Mi-o fi făcut!... Iți pare rău ?

Leanca. Umbli nebun după femeea altuia, nepricopsitul!... când ai putea să ai și tu cuibușorul tău, ca lumea.

Ion. Umblu... și mie-e bine !...

Leanca. Numai să-ți meargă bine până la sfârșit !... să nu dai într'o bună zi peste dracul!...

Ion. Ei, și-apoi ? ce-ți pasă dumitale ?...

Leanca. Ce-mi pasă... hai ?... (Abia putând să-și stăpânească plânsul). Par'că eu sunt ca tine!... să uit așa de lesne !... (Plângând). Știi tu; că de când m'ai lăsat... eu nu mai am odihnă nici ziua, nici noaptea... și că mă usuc după picioare de dorul tău ?... o știi ?...

Ion. Biată femeie !... și eu te văd, când colo, tot așa de plină și de rumenă la obraji, ca 'nainte. (Vrea să plece).

Leanca. (luându-l de mână și aducându-l în fața scenei). Vino încoa !... ascultă-mă!...

Ion (în parte). Poftim !... vrei nu vrei, bea Chirule aiasmă!...

Duet

Leanca

M'ai lăsat, badeo sărace;
Eu cu dorul ce m'oiu face ?

Ion

Face-i, mândrulițo, bine ;
Că mai sunt voinici ca mine.

Leanca

Pot să fie mii de-a rândul,
Dacă nu-i care mi-e gândul ;
Pot să fie mii, șirag,
Dacă nu-i care mi-e drag !

Ion

Mândro, de dragostea noastră,
A 'nflorit un pom pe coastă ;
A 'nflorit, dar n'a legat :
Dragi ne-am fost și ne-am lăsat.

Leanca

Știi, bădiță, cum ziceai,
Seara când la noi veniai:
«Ești frumoasă, ca o floare,
«Ah, ești ruptă chiar din soare!»

Ion

Fost-ai, leleo, când ai fost,
Și-ai rămas un lucru prost!
Fost-ai, lele, cu lipici,
Și-ai rămas cu... fugi de-aici!
(Vrea să plece din nou).

Leanca (oprindu-l)

Puișorule iubit,
Iartă-mă de ți-am greșit!
Vino iarăși serile,
Nu-ți uită cărările !...

❁ *Ion*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Da, puicuță, voi veni,
Știi tu când?... Când oiu zări:
Lupul, lupul cu cimpoi,
Ciobănaș pe lângă oi !

Leanca

Nu știi ce-mi făgăduiai,
Pe genunchi când mă țineai?
Nu știi bade, cum jurai,
Că la toamn' o să mă iei ?...

Ion

Da, puicuță, te-oiu lua,
Știi tu când?... când oiu vedeă:
Ursul, ursul în doi craci,
Păstorind cirezi de vaci !...

Leanca (mânioasă). Așa ?... care va să zică... între noi, totul e sfârșit de astăzi înainte ?

Ion. De, Leanco... ce vrei să-ți fac?... Dragoste cu sila... se poate ?... (Plecând spre dreapta). Rămâi sănătoasă !...

Leanca. Bine !... numai să nu-ți pară rău !... să nu te-ajungă blestemul și lacrămile mele !... Ține minte !...

Ion (în parte). Săraca!... mi-e milă de ea... Dar... ce potsă-i fac?..
(Iese prin dreapta, planul I).

Leanca (urmărindu-l din ochi).

Badea-i călător, se duce?...
Nu-i ajute sfânta cruce!
Badea-i călător, pornește?
Nu-i ajute 'n ce gândește!

Dare-ar, badeo, Dumnezeu
Să țe-ajungă dorul meu:
Peste zi să n'ai hodină,
Nici în casa ta lumină!

Peste noapte, somn să n'ai,
Rezemat p'un cot să stai,
Nici să bei și nici să 'nchini,
Ci mereu să tot suspini!...

P. Dulfu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ISĂDIA

Isădia e fata lui Simion aprodul dela tribunal, cel care șade în casa din colțul uliții a spălătoresei Anicăi. Spălătoreasa Anica e femeie nevoiașe, n'o mai ajută mâinile și trăește din ce pică și din chiria odăiei dela drum, pe care o ține Simion, aprodul. Dar și hapsână mai e.

Simion se duce la slujbă de cum face ziua ochi, iar Isădia rămâne să vadă de sărăcia casei și de pruncii proprietăresei. Că așa a fost înțelegerea cu jupâneasa Anica opt franci pe lună, dar să pună mâna și Isădia la ajutorat. Iar ajutoratul ei e iobăgie curată. Spălătoreasa Anica o pune să frece vasele, să măture, să curețe scândurile și să vadă de cei doi prunci ai ei, niște scânciți răsfățați cărora nimeni nu le mai intră în voe. De ea n'are pic de milă, măcar c'o vede cum trudește de nu mai poate.

Isădia e de vre-o doi-sprezece ani, dar doar pe jumătate dacă arată. Dintr'o căzătură, când era în troacă, a rămas șoaldă și d'atunc crește într'un an cât alta în patru. Nici chipeșe nu e. Era de cinci an când s'a amestecat între niște hoțomani de copii ce dădeau cu praștia după vrăbii: mai din greșeală, mai cu vrere a nimerit'o un pietroi ce

i-a scos ochiul în loc să nîmerească vrabia. Ea e urăta mahalalei. Mică și puțintică ca o scoabă, e de răsul uliții unde stăpînesc desmeticii.

Pe poartă nu cutează să iasă, cât îi dă și ei inima brânci la joacă când potolește pruncii la somn, căci cum o văd copiii mahalalei o iau în răspar, la batjocură și-i strigă într'un glas: «Strâmba și pocita! Strâmba și pocita!».

Jocurile haimanalelor o țintesc de a dreptul pe ea câte odată și pietrele curg droaie, peste uluci, iar ea, pățită de când cu ochiul, fuge într'un suflet și se ascunde în bozii cei cât statul omului de pe maldanul din dos.

Dar când se satură derbedeii și-i goală ulița, atunci se ivește și Isădia la portiță, cu pruncul cel mai mărișor al spălătoresii de mână și cu cel mic pe brațele-i uscățive. Pe urmă se așază grecește în țărâna din uliță, îi pune jos pe amândoi și le face jucării: unuia c'o floare de soc, altuia gogonele de tufă pe-o sfoară.

Și când nu mai știe cum să-i împace, cel mic o apucă cu amândouă mâinile de păr, de-i smulge smocuri, iar mărișorul își înfinge dinții în mâna ei răbdătoare, ori o apucă cu toată gura de obraz, pîn'ce dă sângele.

Dar ea nu-i părăște. Il simte prea amarit pe tat-său, il vede prea îngândurat și-i e milă să-l mai otrăvească.

Inima, însă, nu-i stă închisă. Dacă n'a avut parte de frățiori să-i răsiețe și să se mîngâie, ce n'ar da să-și afle un suflet blînd care să-i țină de cald.

Și se vede c'așa ceva s'ar găsi în curtea boierului de peste drum, c'acolo tot trage ea cu ochiul. Un pisart de puiu de bibilică, crescut numai cât pumnul, oropsit și el, gonit de oarele curții și șontorog. Un picior i l-au ros șobolanii și a scăpat cu zile ca vai de om. Dar de-atunc nu-l mai cunoaște nimeni: Cățelele celelalte il pocnesc cu ciocurile, găștele sâsaie, curcanii il pleznesc cu aripile, iar el se hrănește cu din ce ai rămas din sațiul celorlalte păsări.

Pe puiul beteg a pus ochii. Ar vrea să și-l facă prieten. Dar așa, neștiut de nimeni, puiul de bibilică o să se prăpădească. Cu ce-o să trăiască când nimeni nu-i poartă de grije și el își umple gușa mai mult cu pietricèle...

De-un cârd de vreme Isădia dă tărcoale pe la ștachetul caselor celor mari ale boierului. Ii rămă pe inimă că n'are putere s'ajute pe puiul cel năpăstuit și-i e frică să treacă mai des ulița ca să n'o simtă băieții... Zi de zi i se face foame mai mare și i-se svârle inima: să nu-l găsească o dată întins, mort, pînă ce să nu-i fi venit ajutorul din parte-i.

Când s'a crezut nevăzută de nimeni, într'o zi, a și 'ntins-o la drum și s'a furișat în curte. Băieții mirosiseră și pândeau din clopotnița bisericii; când au văzut-o intrând, au prins să-și descarce buzunarele și-o ploaie de pietre o urmări în curtea străină, unde se strecurase tiptil și'n cremenise cu ochii la puiul de bibilică ce-și lăsase aripile în jos și lungise ciocul, gata să moară.

Dulăii curții se deșteptară și se năpustiră, hămăind, s'o sfășie, gurile slugilor o ocărau și ghionturi o înbrânceau din curte. «Afară orbeața.»

Dar s'a deschis un geam și-un glas domnitor striga la câini și la slugi, — punea tăcere.... Potăile se opreau și mârâeau doară, bătând din cozi, slugile tăceau din gură. Isădia se făcea ca gălbina și piciorul ei beteag par'că ingenuchia, șoldul îi ieșea afară de subt coaste, sdrențele de pe trup par'că se desprindeau s'o despoaie. Ochiul cel sănătos licăria ca o boabă de mătănie, cel bolnav se scură ca-mpuns c'o undrea și chipu-i prindea ca din fața ștersă a gologanului de aramă.

— «Ce cați tu, fată?»

Isădia rotește o privire de rugă, se-ncovoiaie, lasă ochii în pământ. Glasul boierului n'o dojenește, îi dă inimă.

— «Nu ești tu Isădia lui Simion aprodul?»

Intăia oară aude dintr'o gură streină rostindu-i-se numele mai dulce și se miră c'o știe boierul. De unde-o știe pe ea, răsul uliței!

Domnul cel mare iese în curte și vine domol spre dânsa.

Dulăii i se târâsc ca niște robi la picioare, prind să se gudure și pe lângă străina cea desbrăcată. Isădia își simte un imbold mare, o putere, și cutează:

—«Bibilica.....» iar ochiul ei țintește pasărea «puiul cel de colo...»

—«Ce-ai cu el?»

—«De mi l-ai da mie!.....»

—«Uite la ce i-a rămas ei inima, săraca. Dați-i pasărea» hotărăște stăpânul.

Dar când slugile aduc puiul cel olog și-l pun, mortăciune, în mâinile Isădiei, simte și boierul ce-a împins-o pe fată.

Subt flenderița ferfenițită inima ei bate repede de tot și mâna-i slabă alintă bibilica. Și nici nu știa că trebuia să zică ceva când stăpânul casii i-a pus și un ban frumos în palmă.

Ii vine să zboare de fericire și iese pe poartă ca dusă pe sus.

Băieții cei răi s'au coborât și se uită ca blenzi, fără să înțeleagă.

Apoi toți o uită pe Isădia; numai ea nu uită pe boierul care i-a încălzit viața. Iar bibilica se întreamă, ciugule din palma ei și crește.

Către toamnă dete boleșnița printre copii. Pe Isădia a lovit-o din-

tăiu: mai slabă, mai șubredă, mai rău trăită. Se stingea rugând cu ochii, se usca și o mistuiau frigurile.

Intr'o zi s'a milostivit să vină și doctorul orașului, că-i dăduse în genunche aprodul.

—«Bine, dar se prăpădește de nemăncare..... Trebuie hrănită. O ciorbă de pasăre, ceva ușor.»

De unde să se găsească pasări în curtea aprodului?... Iși frângea mâinile și nu știa ce să facă.

Mai la urmă, fata lui să trăiască. A tăiat bibiloii.

Isădia ostenea să se ridice între perne când a venit Simion cu strachina de fiertură și i-a întins lingura. Ea întindea buzele-i arse.

A prins-o groaza când i s'a părut că ghicește: —«Bibilica, adu-mi bibilica mea...»

Aprodului i s'a tăiat mâna și a simțit cum îi cade, cu lingura, în strachină. Perdeaua desnădejdei i-a împânzit vederile și-n ochi îi juca focul durerii.

Prin ce-a trecut inima fetii atunci!

Se silia să-și frângă inima și să zâmbească:

—«Mai târziu...nu mi-e foame acuma... aș vrea să dorm...»

Și și-a lăsat capul pe perne, s'a întors cu fața la perete, pleoapele i s'au închis. A legănat-o un vântuleț, un răsuflet scurt i-a trecut printre buze și prin fereastra deschisă par'că s'a ales o bătaie de aripă!.....

Caton Theodorian.

De ce te-arăți?

*«De ce te-arăți întotdeauna
Intunecat și gânditor,
Și ochii tăi de ce sunt tulburi
Ca noaptea, când e vânt și nor?»*

*«Ce gânduri mari se sbat, iubite,
Supt fruntea ta? Ce vijelii
De pari un geniu singuratic
Stăpân pe'ntinsele pustii?»*

*«De ce mă chemi să fug cu tine
Prin noapte numai, și prin vânt?
Privește'n ochii mei mai bine,
Că nu sunt alții pe pământ.»*

«Mai plini de basme și de vis
 Și mai adânci ca ochii mei,
 Cum nu sunt ochi mai plini de gânduri
 Și de furtuni ca ochii tăi!

«De-ai vrea s'ascuți ce-ți spun, iubite,
 Din viața noastră am dură
 Palat de marmură în care
 Pe veci norocul ar intra.

«Cu flori de aur părul galben
 Și parfumat mi-ași împleți,
 Că pân'și florile din straturi
 Infiorate m'ar privi!

«Și noaptea'n colțul cel mai tainic
 Ți-ași pregăti un pat de flori
 Să te'nsoțească'n vis doar zâmbet
 Și cântec de privighetori!»

— De glasul gurii mici și roșii
 Atuncea de-ai fi ascultat,
 Azi nu ți-ai trece vremea singur,
 Tu, suflet trist și înopțat...

Oreste.

CĂTRE SOARE

(Jules Barbey D'Aurevilly)

I.

Stam singur într'o seară: cu fruntea sprijinită
 De geamu'ncins în focul sclipirilor de soare,
 Imi pribegeam departe privirea ostenită:
 În zări al zilei astru murea fără splendoare,
 Un roșu glob de pară pe cale de-a se stinge,
 Un soare trist de toamnă duiosă și târzie,
 Al cărui foc privirea la nimeni nu înfrânge,
 Pe vultur nu-l imbie.

II.

Atunci c-o bucurie amară eu mi-am spus :
 „Aș vrea, păgâne soare, și tu să fii învins,
 Podoaba ta de raze să văd cum ți s'a dus
 Asemeni unui rege, când fala i s'a stins.“
 Că mâine vei renaște din umbre, o știu bine
 Și iarăși revârșă-vei lumina ce'nvioară :
 Mi-ajunge îns'o clipă de te-aș vedea pe tine
 Murind, o clipă doară.

III.

O clipă imi voi spune: acum privește-l: moare ;
 Se curmă astă-zi viața celui crezut etern,
 Se stinge și mormântul acestui falnic soare
 E-o ceață 'nsângerată în umbre ce se cern,—
 Înșelătoare moarte pe-un colț de cer albastru!
 Cu toate că spre ziuă lumina-i reinvie,
 Mă'ncântă, astă seară, acest apus de astru
 Lipsit de măreție!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IV.

Nespus de neagră-i ura ce-ți port, simțind cum treci
 Nepăsător în fața truditei omeniri;
 Ce-avem mai sfânt pe lume se duce, tu nu pleci,
 Glob rece de vâpae cu oarbe străluciri.
 Când ochii dragi vor pierde scânteea lor divină,
 Când trist ni se va stinge adevărul soare,
 Veni-va să-l defaime vrăjmașa ta lumină
 -- Etern nesimțitoare!

V.

Și iată de ce, soare, azi sufletu-mi încearcă
 O ură fără margini, ce nu va inceta ;
 De ce, când umbra nopții s'asterne, aș vrea par'că
 Nu somnul tău să fie atunci, ci moartea ta.
 Și iată de ce'n ora când chipul tău răsare
 Din negrii nori, în minte un gând mi se strecoară,
 C'o fi găsit ciclopul cu ochiul său cel mare
 Azi piatra ce doboară.

VI.

Șivoiu de sânge curgă pe frunțile, spre care
 Căzu ca o prihană lucirea ta haină ;

*O rană să se sape mereu sângerătoare
 Și mii de ani să treacă lipiți de-a ta lumină.
 Avea-vom numai noapte atunci : un vitreg soare
 N'om mai vedea pe cerul albastru că străluce ;
 Dar focul slab de stele n'ajunge să vezi, oare,
 Cum cel iubit se duce? »*

VII.

*S'ascuți duiosa șoptă pe buze cum se stinge ;
 Să simți cu'nfiorare cum dorul nesfârșit
 Se curmă, când ajunse tot gândul a-ți încinge
 Și-un soare-ți aprinsese mai sfânt, mai strălucit ;
 Să vezi fantoma scumpă trecând nepăsătoare,
 Mai fericită, poate, când tu rămâi uitării,
 Chiar noaptea e prea clară: te-aș smulge astă-zi, soare,
 Din înălțimea zării.*

C. Carp.

MIȘCAREA CULTURALĂ IN ȚARĂ

Cu o deosebită bucurie am înscris în rândul colaboratorilor pe d-na Elena Farago, D-ra Ecaterina Pitiș și pe d-nii Artur Stavri și Radu D. Rosetti, cari ne-au făgăduit prețiosul lor sprijin.

— Dăm în No. acesta trei scrisori inedite ale lui Vasile Alecsandri. În numerele viitoare vom publica în facsimile autografele câtorvâ din marii poeți germani din secolul trecut.

Dela Teatrul Național.

Semn de progres pentru publicul teatrului nostru. Comedia «Prostul» a lui Fulda, care face parte din repertoriul pieselor idealiste, atât de caracteristice mentalității germane, a plăcut foarte mult. A și fost jucată admirabil. În afară de d-nii Nottara și Liciu, cari se odihneau după o muncă extraordinară, au intrat în roluri

toți actorii frunțași ai trupei. Și se știe ce bună trupă de comedie are Teatrul Național!

În piesă avem tipuri fericit prinse din viața reală, deși întreaga acțiune servește unor tendinți moralizatoare și idealiste.

Eroul — «Prostul» — este un naiv, un om care-și jertfește totul pentru dragostea de aproapele. El renunță la o moștenire de aproape un milion, pentru că n'are ce face cu ea. O dăruiește rudelor, cari, în semn de recunoștință, îl socotesc nebun și-l închid într'un ospiciu. Dar ospiciul e modern, directorul lui, un doctor cu suflet larg, înțelege situația și «Prostul» idealist o duce ca în raiu. Tendința idealistă a piesei este încoronată la sfârșit : o Americană milionară, foarte sceptică și practică, îndrăgește pe erou și-l ia de bărbat, pentru că n'a mai găsit în lume un suflet atât de idealist. Scene pline de umor și

scene duioase se împletească în cursul piesei, dându-i un farmec care trebuie să te impresioneze.

În rolul «prostului», d. Soreanu are o splendidă compoziție, de care numai artiștii de mână 'ntâi pot fi capabili. Excelent au jucat și d-nii Toneanu, Livescu, Belcot, Achille, P. Sturdza. Foarte draguț, în rolul Backfischului («Codanei») d-na Ionașcu. O creațiune distinsă are d-șoara Filoti în rolul Americanei. D-na Ciucurescu a jucat cu verva d-sale obicinuită,

dar cu unele accente prea bucureștene, cari ne depărtau de atmosfera germană. Mătușa și soacra, în interpretarea d-sale, aveâ mai mult aerul de-a trăi și de-a grâi în vre-o mahalală de pe la noi. Bine d-șoara Mihăilescu, dama de companie a practicei Americane, d. Constantiniu, grefierul și d. Constantinescu, apodul. Punerea în scenă n'a lăsat nimic de dorit. Suntem siguri că piesa va ține afișul. Aplauzele curgeau din belșug și vor curge tot astfel la fiecare nouă reprezentare. - Sc.

IN STRĂINĂTATE

— *Deutsche Rundschau* publică în No. de pe Ianuar 1910, două scrisori ale lui Alex. de Humboldt și una a lui Goethe către principele Carol de Hohenzollern, care le ceruse sfaturi în ceiace privește creșterea fiului său Carol Anton, tatăl M. S. Regelui.

— *La Grimstad* (Norvegia), în casa unde a stat în tinerețe Ibsen ca farmacist, se va înființa un muzeu, în care vor intra felurite lucruri de-ale marelui dramaturg. Casele în cari au trăit scriitorii noștri.....

— Două reviste franceze s'au luptat timp de șeșe ani pentru a obține publicarea piesei «Chantecler» a lui Rostand. Și ce rău i-au făcut acestuia! El a câștigat modesta sumă de un milion de franci.

Cine dintre revistele noastre are gust de astfel de lupte, să binevoiască a-și alege autorul!

— La Paris s'a format un comitet pentru a se ridică o statuă marelui Carducci.

— Se pare că străinii ne socotesc o țară de țigani, căci în acelaș timp când se reprezintă la Kartheater din Viena «Zigeunerliebe» (dragoste țigănească), noua operetă a lui Fr. Léhar, în care se utilizează muzica noastră populară, apare la Paris o carte «Le vieux tzigane ou un idyl aux Carpathes» de Leo Claretie.

— *Die Zukunft* publică în No. de pe Decembre o schiță plină de duioșie a lui Björnson, intitulată Ivar Poye. Poetul descrie pe un artist prieten al său din tinerețe.

— În fine, după atâtea discuțiuni și conferințe, iată că se găsește un milionar Edwin Ginn, care dă un milion de dolari pentru înființarea unei școli de pace. Nu se știe cari vor fi condițiile de admitere în această școală; oricum e o ocazie nemerită pentru ca un soi de turburători să fie trimiși acolo.

— Principele Nicola al Muntenegrului, cu toate turburările neamurilor cari îi înconjoară țărișoara, tot s'a lăsat să fie ademenit de muze și a scris un volum de versuri: «Cântece din munți», pe cari are de gând să le dăruiască poporului său, când va împlini 50 de ani de domnie.

— La 23 Decembre J. Aicard a intrat în Academia franceză. A vorbit despre opera lui Fr. Coppée. Din partea Academiei i-a răspuns Pierre Loti.

— Revista *Dokumente des Fortschritts* din Berlin publică un articol al profesorului suedez A. Dalin, intitulat: Swedens grösste nationale Dichter im Dienste der Schwedischen Schulen, prin care analizează operile pentru tineret ale lui Verner von Heidenstam și Selma Lagerlöf,

arătând importanța lor educativă. S'ar putea cere și scriitorilor noștri să contribuie la crearea unei literaturi pentru tineret, *pe care noi n'o avem.*

— S'a deschis la Düsseldorf o expoziție de artă creștină modernă. Pentru specialiști trebuie să se fi găsit acolo multe lucruri de seamă.

CRONICA ECONOMICĂ

O lucrare de folos este «Inventarul moșiilor statului cu un venit anual mai mare de 3.000 lei dela 1865 până la 1907», lucrare întreprinsă la ministerul agriculturii și al domeniilor pe timpul când d-l Anton Carp, era titular la acel departament.

Folosul lucrării se prezintă sub diferite raporturi. În primul rând, până în prezent, — cam trist lucru — nu aveam nici un inventar al proprietăților sale rurale. Prin urmare, cercetarea făcută a răspuns și unei cerinți de bună gospodărie: a se ști ce întinderi au și ce venituri produc moșiile statului?

În afară de aceasta, urmărindu-se în cursul unei epoci mai îndelungate (1865—1907), oscilațiunile anului pentru o suprafață însemnată, cum o reprezintă proprietatea statului, se pot câștiga indicii prețioase pentru explicarea unor fenomene de ordin mai general în economia națională.

Cu toate că domeniul statului s'a redus simțitor, prin politica agrară a împroprietărilor, totuși se găsesc astăzi în proprietatea statului *c. a* 1.369.832 hectare, ceace înseamnă aproape 12% din întinderea țării, exclusiv Dobrogea.

Statul nostru, relativ, deține mai multe proprietăți rurale de cât majoritatea celorlalte state din Europa.

Sistemul de exploatare obișnuit este darea moșiilor înarendă la particulari. O mică parte, — mai ales moșiile mici — se caută în regie.

Acum însă, în urma legii din anul trecut, prin care atât statul cât și celelalte instituțiuni publice, sunt datori a arenda moșiile lor asociațiunilor țărănești, nu vom avea (dela 1916, când expiră cele mai lungi contracte de arendare între stat și particulari), ca arendași, de cât țărani strănși în sânul tovărășiilor.

Prețul arenzilor pe moșiile statului au suferit diferite schimbări — influențat fiind de fenomene politice, financiare sau economice. Războiul independenței și criza financiară din 1900 au avut urmări de primanță asupra arenzei.

Veniturile statului din domeniile sale alcătuiesc o parte considerabilă a isvotului, din care se hrănește bugetul țării.

În *Précis de Géographie Économique*, ediția 3-a, Paris 1909, de Marcel Duboi și J. G. Kergornard, la pag. 430-1, vorbindu-se despre noi, se afirmă: «Ceiace constituie bogăția României, nu îmbogățește pe Români; țara e exploataată de străini, cari au în mâinile lor toate afacerile, comerțul industria și adesea ei comanditează chiar agricultura. Poporația românească, care în deobște e de o inteligență demnă de luat în seamă, muncește în profitul străinătății sau se abține de la lucru». Autorii sunt bine informați, precum se vede, despre viața gospodărească a țării noastre. — R.

INSTITUTUL DE EDITURĂ „MINERVA“

A APARUT:

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSSON

VESELUL ȘTRENȚAR

TRADUCERE DE

D. N. CIOTORI

SOCIETATEA ROMÂNĂ

PENTRU

INDUSTRIA OXIGENULUI, ACETILENEI ȘI ALTE GAZE

BUCUREȘTI

Director general, S. EDW. HUBLIN

UNICA FABRICĂ ÎN ORIENT

pentru

ACETILENA DIZOLVATĂ

Cel mai eficient combustibil pentru iluminat. Lumină plăcută, și igienică liberă de orice pericol.

ALFRED LÖWENBACH & Co.

București, Calea Victoriei, 146

Casă de comerț, cu materii combustibile

== CARBUNI. COKS-LIGNIT ==

==== ANTRACIT ====

Petrol. Benzină. Uleiuri minerale.

CEREȚI ORI ȘI UNDE

CIOCOLATA

BERINDEI

Cel mai bun și căutat nutriment al copiilor.

LIBRARIA NAȚIONALĂ

SOCIETATE COOPERATIVA PE ACȚIUNI

47, — CALEA VICTORIEI — 47,

FURNISEAZĂ TOT FELUL DE CĂRȚI ROMÂNE ȘI STRĂINE, PRECUM ȘI RECHIZITE ȘCOLARE, DE BIUROU, etc.

CASĂ DE EDITURĂ

REVUE GÉNÉRALE

des sciences appliquées

PÉTROLE, — MÉCANIQUE, — INDUSTRIE, — FINANCES

Paraissant deux fois par mois.

— Rédaction et Administration : Str. Câmpineanu 60, București. —

Abonnement : 30 fr. p. Roumanie (36 p. l'étranger) par ans.

PROGRESUL ROMÂNESC

MAGAZIN DE CONSUM

MARE ASORTIMENT DE COLONIALE. — BIUVETĂ LUXOASĂ

București, Strada Fântânei No. 1, colț cu Calca Victoriei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

G. Constantinescu & T. Eremie

INGINERI

BIUROU TECHNIC

(fost Beton & Fer)

București, Str. Câmpineanu No. 60.

EXECUTĂ TOT FELUL DE :

— LUCRĂRI IN BETON ARMAT —
REZERVOARE DE PETROL. — MAGAZII
MAȘINI, INSTALAȚII MECANICE
PODURI ȘI CĂI FERATE

PROTECTOR

Oficiu internațional de brevete și
inventiuni

Ingineri consultanți :

G. Constantinescu & T. Eremie

București, Str. Câmpineanu No. 60.

TIPOGRAFIA

ȘI

Stabilimentul de Arte Grafice

GEORGE IONESCU

București, — Strada Academiei, 30.

Efectuează orice fel de lucrări
atingătoare de această branșă, precum :

REVISTE, ZIARE, CĂRȚI
SCOLASTICE HOTĂRNICII,
MEMORANDE,

CECURI, COMPTURI, CĂRȚI DE
VIZITĂ, DIFERITE INVITAȚIUNI,
AFIȘE IN DIFERITE CULORI ȘI
IN DIFERITE LIMBI ȘI FORMATE.

Deviza Stabilimentului este :
Acurateța, Promptitudinea și
Prețuri moderate.